Az államháztartási belső kontroll követelmények kiterjesztése a nemzeti társaságok tulajdonosi ellenőrzésére

Előadó: Ivanyos János
Trusted Business Partners Kft. ügyvezetője
Magyar Közgazdasági Társaság Felelős Vállalatirányítás szakosztályának elnökségi tagja és titkára

„Tulajdonosi kontrollok a köztulajdonban lévő társaságoknál”
MKT Felelős Vállalatirányítási Klub-nap
2013. november 21.
Budapesti Gazdasági Főiskola
Közösségi Tere

Nemzeti vagyongazdálkodás

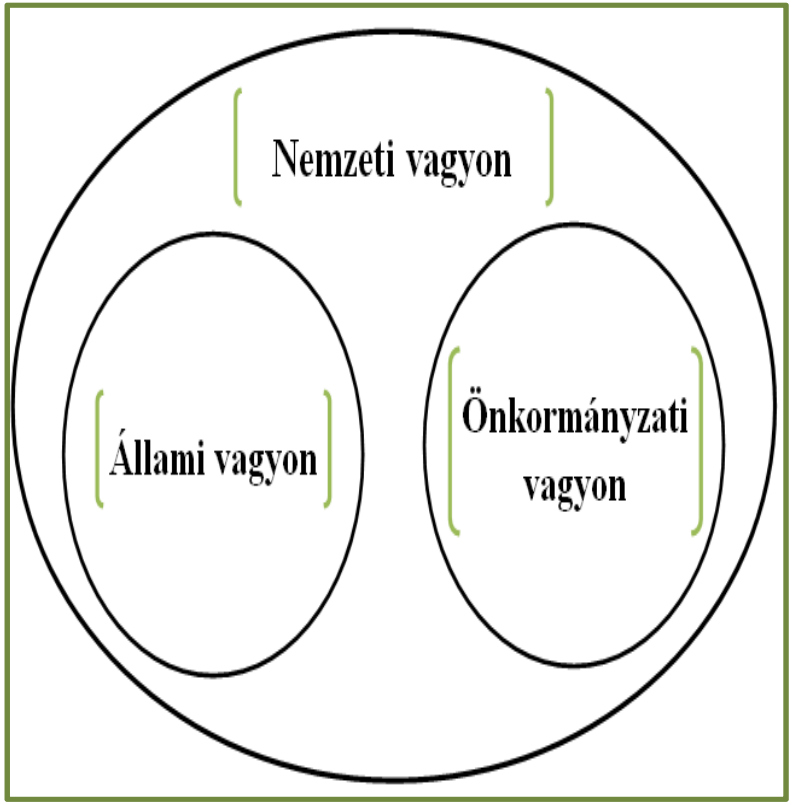

- A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény *(*Nvtv.)
- Az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény az állami vagyonról (Vtv.)
- Az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Korm. rendelet
- …….
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról (Áht.)
- A költségvetési szervek belső kontrollrendszeréről és belső ellenőrzéséről szóló 370/2011. (XII. 31.) Korm. Rendelet
- ……

Állami vagyongazdálkodás

Az állami vagyon meghatározása (Mit)

Visszatekintés a Vtv. céljára:

szabályozza a Magyar Állam tulajdonában álló vagyon feletti tulajdonosi **joggyakorlás módját** és **szervezetét**, valamint a **vagyonnal való gazdálkodást**.

A kivételek következményei:

- az állami vagyonra több önálló szabályozási környezet vonatkozik, nincs átfogó szabályozás,
- a fenti területek irányítása, működtetése és beszámolása nem átfogó.

Állami vagyongazdálkodás

Az állami vagyon ellenőrzése

Hogyan?

Területenként eltérő szabályozások, követelmények, kritériumok, szervezetek, eljárások, KONTROLLRENDSZEREK értékelésével.

Eltérő ellenőrzési módszerek, eljárások alkalmazásával.

Állami vagyongazdálkodás

Az állami vagyon ellenőrzése (Hogyan)

A tulajdonosi joggyakorlás és a vagyongazdálkodás feladata (Vtv. 2. § 1.):

az állami vagyon rendeltetésének megfelelő **hatékony, költségtakarékos, értékmegőrző, értéknövelő felhasználás**ának biztosítása, illetve közvetett hasznosítása (beleértve a vagyoni kör változását eredményező értékesítést), valamint az állami vagyon gyarapítása (ideértve a vagyoni kör bővítését is).

Állami vagyongazdálkodás

Az állami vagyon ellenőrzése ÁSZ

Változó kor > változó kihívások

2008 előtt:

Évente ÁSZ jelentés az ÁPV Rt. „tevékenységéről", Priv. tv. 25. §

2008-2010 között:

Az ÁSZ évente ellenőrzi az MNV Zrt. „tevékenységét", Vtv. 19. § (3)

2010-től:

Az ÁSZ évente ellenőrzi az állami vagyon feletti - a 3. § (1)-(2) bekezdése szerinti - tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos tevékenységet, Vtv. 3. § (4)

Az ÁSZ évente ellenőrzi a Nemzeti Földalap feletti tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos tevékenységet, NFA tv. 14. § (1)

Az állami szektor megítélése

MNV | Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.

Sztereotípiák

- lassú
- nem korszerű, avitt
- túlzottan bürokratikus
- nem hatékony
- nem „trendi” (külsőségeiben)

ENNEK ELLENÉRE

A követelményszintek, **az állami intézmények élére delegált vezetők dinamikájukat és munkabírásukat illetően minden tekintetben felveszik a versenyt a multinacionális vállalatokkal**. Habitusában valóban más egy nemzeti társaság, mint a piaci szereplők, **a különbözőség a feladatok és problémák összetettségében van.** Míg a piacot elsősorban a pénz mozgatja, az állami szektorban ennél sokkal több a változó: **meghatározott financiális lehetőségek között nemzetstratégiai ügyek mentén differenciálódnak a feladatok**. Az állami szektorban a munka meghatározó részét az érdekegyeztetés képezi.

Vállalatirányítási ajánlások a nemzeti társaságok számára (MNV)

MNV | Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.

Keresés aktuális és archív tartalmakban | mindenben

Üzleti aktualitások | Eredményhirdetések | Híreink | Kapcsolat

Menü

- MNV Zrt.
- Az MNV Zrt. portfóliója
- Az MNV Zrt. gazdálkodása
- Üzleti eljárások adatbázisa
- Eljárási dokumentumok
- Vállalatirányítási ajánlások
- Kiemelt projektek
- Hasznos linkek
- Stratégiai partnerek
- Gyakran ismételt kérdések

Bejelentkezés / Regisztráció

Név

Jelszó

Tovább

Regisztráció | Elfelejtett jelszó

Kezdőlap / Felső menü / Híreink / Sajtószoba

Kockázatkezelési kézikönyv készült a nemzeti társaságoknak

Feltöltés ideje: 2013. június 27.
Utoljára módosítva: 2013. június 27.

Kockázatkezelési kézikönyvet adott ki a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. a 2013 márciusában útjára indított "Felelős vállalatirányítás az állami vagyonkezelésben" elnevezésű programja keretében. Az MNV Zrt. a kézikönyv alapján kockázatkezelési esettanulmányt készített a Szerencsejáték Zrt.-nél, az állami tulajdonban lévő társaságok irányítási gyakorlatainak fejlesztésére. A módszertan a felmérés tapasztalatai alapján 3 további nemzeti társaságnál kerül alkalmazásra.

Az állami tulajdonú gazdasági társaságokkal szemben az MNV Zrt. elvárása, hogy hatékonyabb, eredményesebb, költségtakarékosabb és átláthatóbb gazdálkodást folytassanak., ezért az MNV Zrt. mint az állami tulajdonú társaságok tulajdonosi joggyakorlója törekszik arra, hogy a megfelelő célok kitűzésében, azok elérésében segítse a társaságokat, illetve hogy, ezen célok teljesülése hatékonyan, ellenőrző rendszerek működésén keresztül biztosított legyen.

Az MNV Zrt. az irányítási képességfelmérés módszertanának és az alkalmazható kontroll-modellek nemzeti társaságokkal való megismertetésén túl, olyan képzési formák és tartalmak létrehozásának támogatását tűzte ki célul, melyek képessé teszik a résztvevőket a saját társasági környezetükben felmerülő irányítási problémák felismerésére, az erre adható megoldási javaslatok kidolgozására.

Áht. belső kontroll követelmények kiterjesztése

Az államháztartási belső kontrollrendszerrel kapcsolatos követelmények kiterjesztésével a specifikus vagyongazdálkodási célok vonatkozásában testre szabható, de kereteit tekintve **egységes irányítási, kockázatkezelési és belső kontroll megközelítés** válna alkalmazhatóvá mind az állami-, mind az önkormányzati tulajdonban lévő társaságok tulajdonosi ellenőrzése kapcsán.

Az államháztartási belső kontrollrendszer hazai szabályozása (szabályozási piramis)

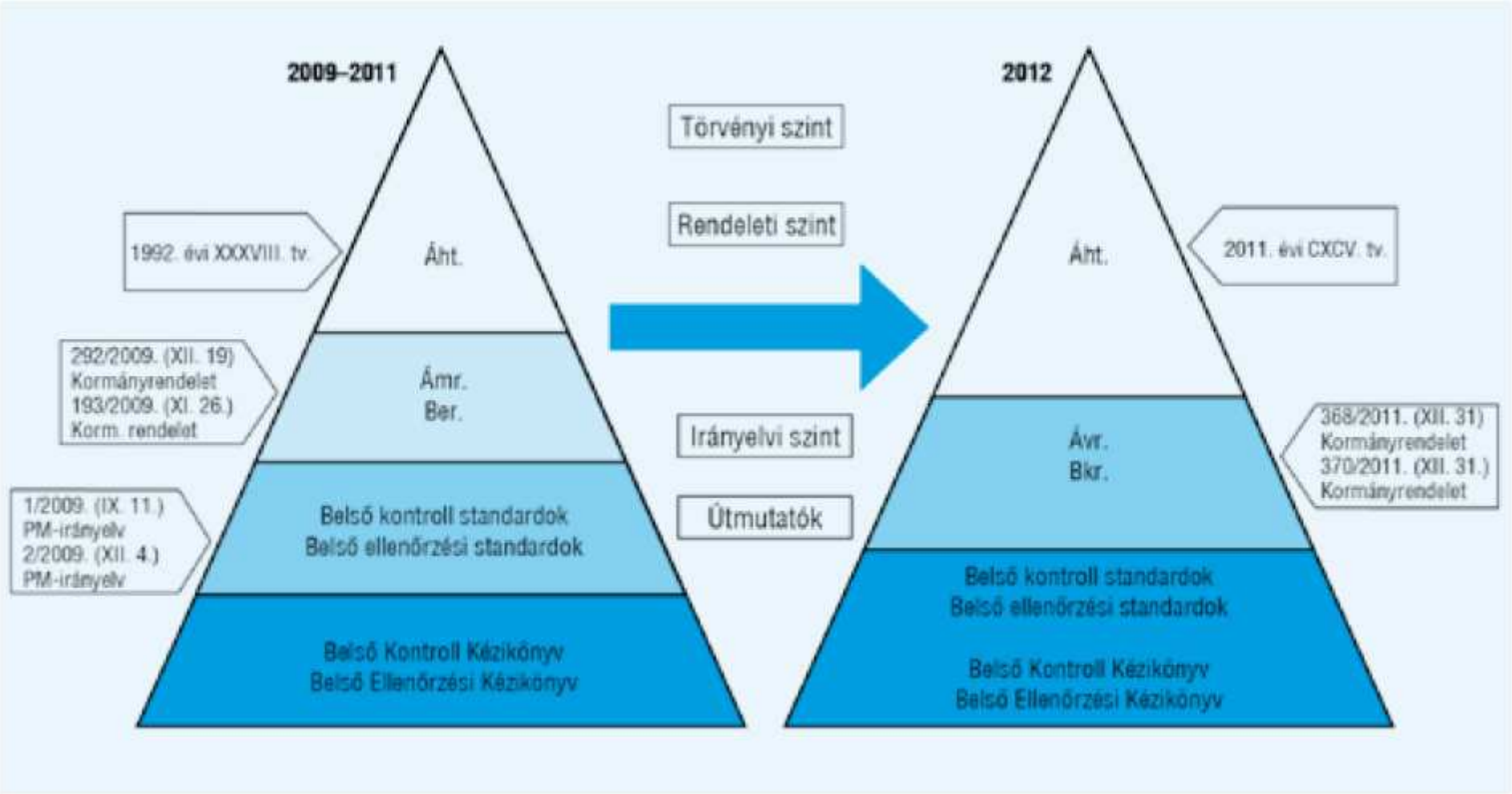

Source: saját szerkesztés az NGM, A Magyarországi Államháztartási Belső Kontrollrendszer bemutatása 2011, 2012 dokumentumok felhasználásával

ÁSZ publikáció Pénzügyi Szemle 2013/2

Kormányportálon elérhető dokumentumok:

Kormányzat › *Nemzetgazdasági Minisztérium* › *Államháztartásért Felelős Államtitkárság* › *Hírek* › ***Belső kontrollrendszer***

ÁLLAMHÁZTARTÁSÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG

Hírek

Az államtitkár

Helyettes államtitkárok

Szervezet

Felelősségi területek

KIEMELT SZAKMAI TERÜLETEK

Költségvetés

Költségvetési beszámoló

Államháztartási kontrollok

Archív államháztartási tájékoztatók

EDP-jelentés

SDDS Közzététel

Belső kontrollrendszer

2013. január 21. 15:07

A belső kontrollrendszerhez kapcsolódó információkat az alábbi linkekre kattintva érheti el:

A hazai államháztartási belső kontrollrendszer bemutatása 2012

A hazai államháztartási belső kontrollrendszer bemutatása 2011

Belső kontroll kézikönyv

Útmutató a külső és belső ellenőrzésekhez kapcsolódó intézkedések nyilvántartásának vezetéséhez

Magyarországi államháztartási belső kontroll standardok

Minőségértékelési kérdőív 2011

Útmutató a költségvetési szervek monitoring rendszeréhez

Vezetői nyilatkozat útmutató

(Nemzetgazdasági Minisztérium, Államháztartásért Felelős Államtitkárság)

A témához kapcsolódó ÁSZ módszertani publikáció a Pénzügyi Szemle 2013/2. számában:

HU ISSN 0031-496-X

BEMUTATKOZÁS
AKTUÁLIS SZÁM
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
SZERKESZTŐSÉG
SZERZŐI ÚTMUTATÓ
CALL FOR PAPER
ARCHÍVUM
KIADÓ
FELHASZNÁLÁSI FELTÉTELEK
ANGOL VÁLTOZAT

TANULMÁNYOK

A belső kontrollrendszer működésének értékelése a központi költségvetési szerveknél

Dormán István Zoltán
számvevő, Állami Számvevőszék

Görgényi Gábor
számvevő tanácsos, Állami Számvevőszék

Horváth Margit
Dr., számvevő igazgató, Állami Számvevőszék

Megjelenés: Pénzügyi Szemle 2013/2 (p. 200-219.)

ÖSSZEFOGLALÓ: A 2011. évi zárszámadás ellenőrzése során a belső kontrollok működéséről az Állami Számvevőszék (ÁSZ) egy különálló jelentésben számolt be, amelynek szakmai hátterét és eredményeit dolgozza fel a jelen tanulmány. A belső kontrollrendszer működésének felmérése egy közel 400 kérdésből álló kérdőív segítségével történt, amelyet egy egyedi fejlesztésű algoritmus értékelt ki, megadva a belső kontrollrendszer egészének és részelemeinek minősítését. Az eredmények összesítése és értékelése alapján megállapítást nyert, hogy a központi költségvetési szervek belső kontrollrendszerének kialakítása és működtetése 2011-ben alapvetően betöltötte funkcióját. A belső kontrollok működése a vizsgált 28 intézménynél, valamint fejezeti kezelésű előirányzatoknál 85 százalékos arányban bizonyult részben vagy egészben megfelelőnek. Az értékelés során bebizonyosodott, hogy ha az ellenőrzött költségvetési szerveknél a belső kontrollokat nem vagy nem megfelelően építették ki, akkor a működésükből fakadó hiányosságok összefüggésbe hozhatók a költségvetési beszámolóikban talált hibákkal, továbbá összefüggés mutatható ki a belső ellenőrzési tevékenység minősége és a belső kontrollrendszer működésének megfelelősége között.

KULCSSZAVAK: belső kontroll, kontrollrendszer, belső ellenőrzés, költségvetési beszámoló, Állami Számvevőszék

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL) KÓD: H10, H3, H60

Töltse le a teljes cikket! (pdf)

Belső kontroll ajánlások/standardok

A BELSŐ KONTROLL 3 DIMENZIÓS MÁTRIXA (FŐ ALKOTÓELEMEK)

A belső kontroll – COSO-modellnek megfelelő – öt, egymással összefüggő eleme:[8]

- a kontrollkörnyezet,
- a kockázatértékelés,
- a kontrolltevékenységek,
- az információ és kommunikáció,
- a monitoring. (Merétey – Vida, 2006)

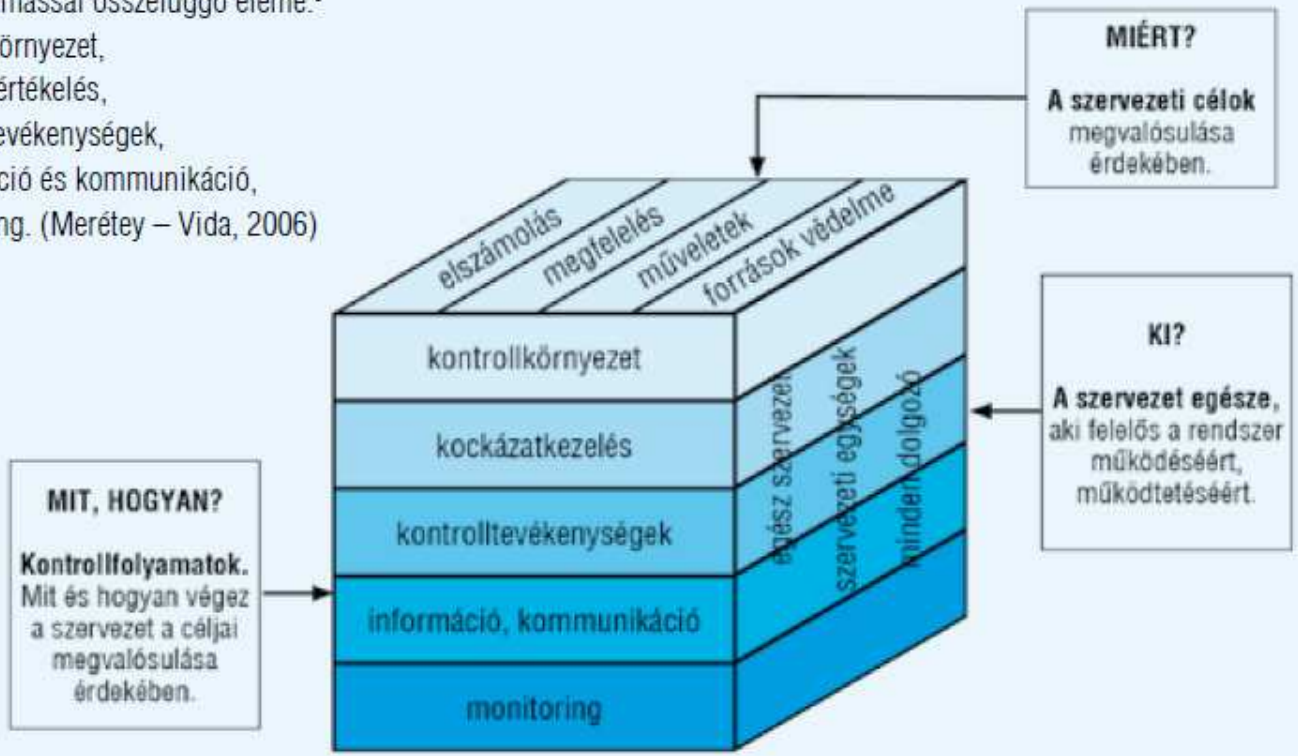

Source: COSO: Internal Control – Integrated Framework, www.coso.org.

A BELSŐ KONTROLLRENDSZER ÉRTÉKELÉSÉNÉL ALKALMAZOTT KÉRDÉSEK MEGOSZLÁSA

BELSŐ KONTROLLRENDSZER	Eldöntendő kérdés (db)	Likert-skála típusú kérdés (db)	Összes kérdésszám (db)	Összes kérdésszám (%)	A kérdésekhez rendelt megfelelőségi pontszám
Kontrollkörnyezet	222	17	239	60	315
Kockázatkezelés	13	1	14	4	17
Kontrolltevékenységek	102	11	113	28	106
Információ és kommunikáció	21	1	22	6	47
Monitoring	9	1	10	3	14
Összesen	367	31	398	100	499
Belső ellenőrzés	84	8	92	–	88

Source: Állami Számvevőszék

Tulajdonosi kontrollok érvényesítése

- Jelenleg a Gt. szabályozza (tulajdonosi határozatok – nem utasítható ügyvezetés)
- Vagyonkezelési megbízás/tulajdonosi meghatalmazás
- Közvetlen eszközök: FB, tulajdonos belső ellenőrzési funkciója (szakmai támogatás szükséges)
- Közvetett eszközök: egységes tulajdonosi elvárások (társaságirányítás, üzleti és beszámolási modell, irányítási-, kockázatkezelési- és kontrollrendszer elvárások, etikai kódex, stb.)
- Kockázati étvágy/kockázatviselési szint meghatározása

“A kockázatviselési szint:

- meghatározása stratégiai döntés és a szervezet céljainak elérésére vonatkozik;
- a felelős irányítás szerves részét képezi;
- segítséget nyújt az erőforrások allokálásában;
- útmutatóul szolgál a szervezeti infrastruktúra kialakításához és működtetéséhez, támogatva a szervezeti célok elérését érintő kockázatok felismerésével, értékelésével, megválaszolásával és nyomon követésével kapcsolatos tevékenységeket;
- befolyásolja a szervezet kockázatokat érintő magatartását;
- a stratégiai tervezés során több dimenzióban alkalmazandó a hosszabb, illetve a rövidebb távú célok elérését illetően; és
- eredményes monitorozást igényel mind a kockázatok, mind pedig a szervezet kockázatviselési szintjének folyamatos alakítása vonatkozásában.”

Forrás: Enterprise Risk Management – Understanding and Communicating Risk Appetite, COSO 2012

ISO 31000:2009 Risk Management szabvány

- A kockázat meghatározása: a bizonytalanság (pozitív vagy negatív) hatása a célokra
- Célkitűzés-orientált (nem kontroll- vagy megfelelés centrikus)
- Általános (szektor-semleges)
- Könnyen értelmezhető minden működési és szervezeti szintre
- A kockázati kritériumok/szintek mérhetőségét, illetve összehasonlíthatóságát igényli
- A célok eltérő időhorizontjához igazodó kockázatértékeléseket feltételez
- A kockázatkezelési folyamat megvalósulását a vezetői döntéshozatal részeként értelmezi
- Nem használható tanúsításra!

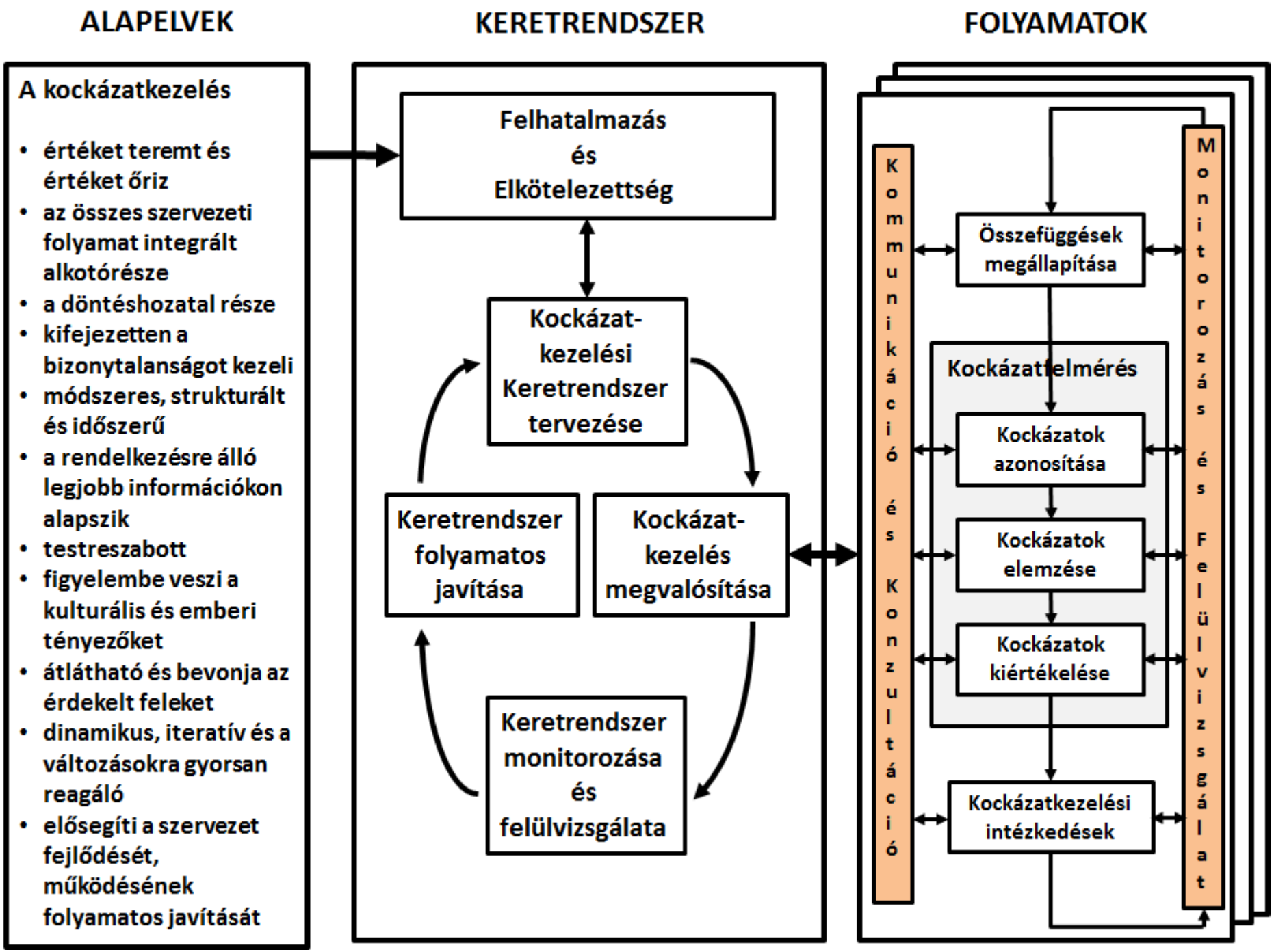
ALAPELVEK
KERETRENDSZER
FOLYAMATOK
A kockázatkezelés
• értéket teremt és értéket őriz
• az összes szervezeti folyamat integrált alkotórésze
• a döntéshozatal része
• kifejezetten a bizonytalanságot kezeli
• módszeres, strukturált és időszerű
• a rendelkezésre álló legjobb információkon alapszik
• testreszabott
• figyelembe veszi a kulturális és emberi tényezőket
• átlátható és bevonja az érdekelt feleket
• dinamikus, iteratív és a változásokra gyorsan reagáló
• elősegíti a szervezet fejlődését, működésének folyamatos javítását
Felhatalmazás és Elkötelezettség
Kockázat-kezelési Keretrendszer tervezése
Kockázat-kezelés megvalósítása
Keretrendszer monitorozása és felülvizsgálata
Keretrendszer folyamatos javítása
Kommunikáció és Konzultáció
Összefüggések megállapítása
Kockázatfelmérés
Kockázatok azonosítása
Kockázatok elemzése
Kockázatok kiértékelése
Kockázatkezelési intézkedések
Monitorozás és Felülvizsgálat

Szervezeti és működési szintek figyelembe vétele (megfelelés-irányítási forgatókönyvek)

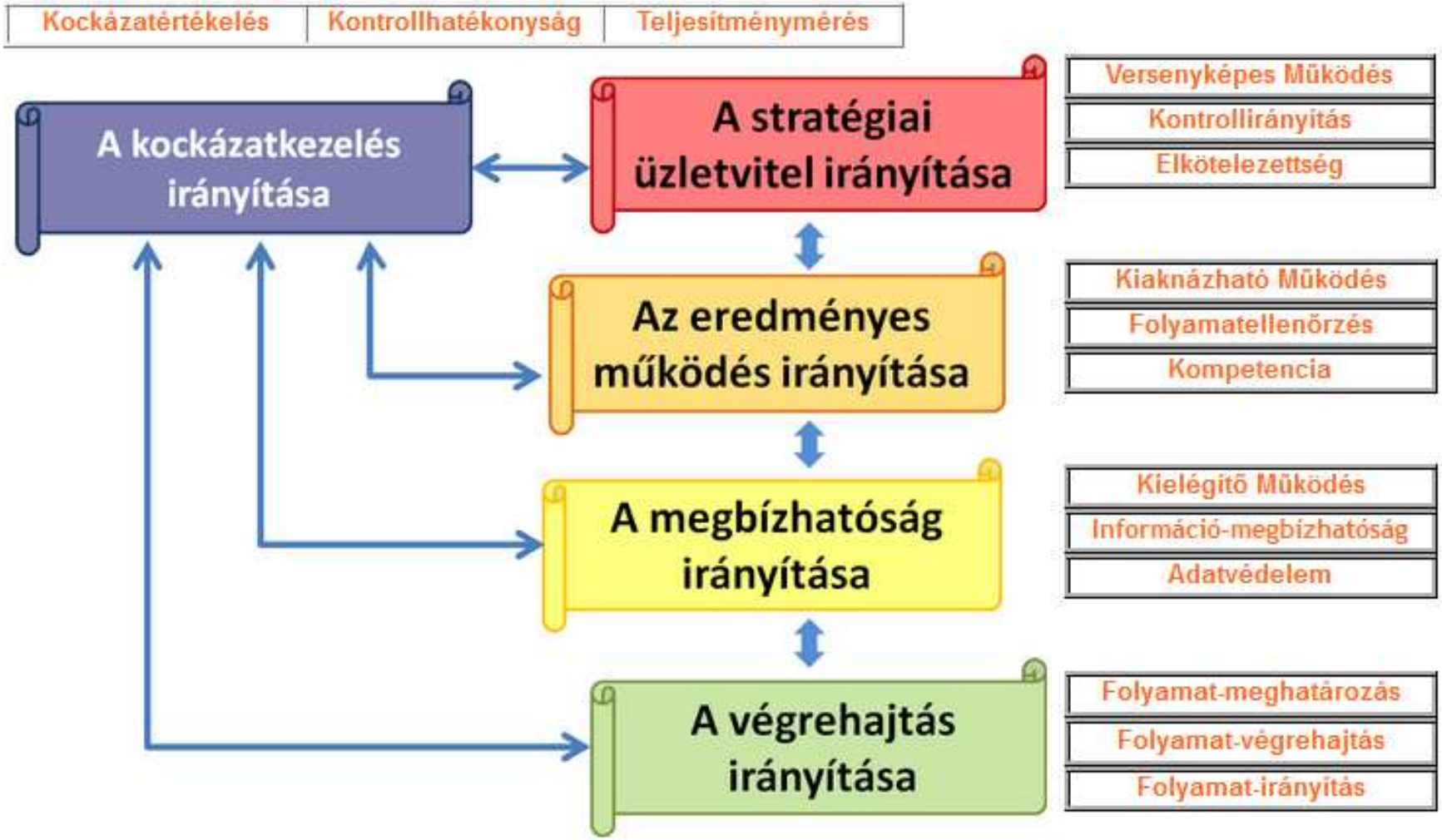

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!

Ivanyos János
ivanyos@trusted.hu

További információ:
www.trusted.hu